

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXI.)

A Tsászári és Királyi Felség Kegyelmével

Indúlt BÉTSBÖL Pénteken 13. Mártziusban. 1795.

B é t s.

Nem kételkedhetünk a' felől, hogy érdemes Olvasóinknak is tudokra ne volna, hogy bizonyos idővel ez előtt itt *Bétsben*, némelly Haza' meg-háborítására törekedő Személjek, mind a' Katonai mind pedig a' Polgári Rendből, fogságra tétettetvén, az ő ügyök az óta szorofs examen alá vétettetett. A' Kotana Rendből valók az ő büneiknek büntetését már még a' minap el-vették, a' mint erről annak idejében, a' körülállásokhoz-képpett röviden, mi is emlekeztünk volt. A' Polgári Rendből valóknak büntetése tégnap kezdődék-el, a' midőn a' Tanáts-ház előtt hármaknak közzüllök a' sententziája fel-olvasatván, annak *Executziója* azonnal el-is kezdődött. Ha, hogy olvasóimat ezen dolog felől zúnál jobban

X

tudósithassam, az után egy krajtzáron egy kitsiny nyomtatott irásotskát vettem-meg, a' melly a' néphez vagyon intéztetve, és a' mellynek egy része e-képpén vagyon: „... Ahoz-képpest tehát, a' mint ki-ki ezen *Status-árulók* közzül, vagy gonosz tzél által indittatván, vagy a' módivá lett esztelen képzelődések által meg-vakittatván, a' Státusra nézve titkon veszedelmes plánunot forralt, és otsmány fel-tett tzéljának végre hajthatására minden tölle ki-telhető eszközöket elő vett, vagy ezen Felség és Haza-árulásban segítő társ vólt, a' vagy végre, ezt a' veszedelmes igyekezetet tudván, a' bünösöket, a' mint az minden jó és igaz Hazafinak kötelelsége, az Előljáróknak bé nem jelentette — ahoz-képpest ki-ki, a' maga büninek mértékihez, és az azt nehezítő vagy könnyítő környülállásokhoz-képpest, a' mint ez már a' Katonai Rend-beliekkal véghez vitetett, a' büntetést a' bünhöz szabatott mértékben fogja el-venni.,

„Ma (*Mártz.* 12-dikén), ezen hármak: *Hackel János*, *Gotthardi Ferentz*, és *Trolli Xaver Ferentz*, vészik-el bünös tselekedeteknek jutalmát.,

„*Hackel János*, vólt *Bétsi Polgári Kereskedő* és a' régi *Glückshafennek* tulajdonosa, a' maga lett polgári hitiről, és arról a' boldog állapotról, a' mellyet a' Státusnak és Hazafi társainak közönt, meg nem emlekeztvén, ezen gyűlölséges haza-árulásba magát belé elegyítette. Ő tehát arra sententziáztatott, hogy Polgári jufsát el-vesztvén, 3 napokon egy-másután egy-egy óráig aljon a' szégyen padon, ilyen írással lévén egy tábla az alatt a' mejjire függesztetve: *wegen Theilnahme an dem Landesverrath.* (a' haza árulásban való részvételért.) Az után 30 esztendeig tartó második grádusu leg terhesebb fogságra mennyen, és javai confiscaltassanak.,

„*Gotthardi Ferentz*, a' Felségnek penziójával élő tífztség-beli, és a' Státusnak javaival megtetézett személy vólt. Az ő Sententziájának foglalattya az: hogy penzióját, javait, és betsületit

hordozó titulufsát el-vesztvén, 35 esztendeig tartó, egészségtelenségihez alkalmaztatott, második grádusu, hófzfas fogságra vitettsék, és ezen Sententzia ő előtte közönséges helyen olvaftafsék-fel. ,,

Trolli Xaver Ferentz, hasonló-képpen Fejedelmi hivatal-beli tizftviselő; kinek köteleisége abban állott volna; hogy a' Státus' és hazája-fiai bátorságára meg-szűnés nélkül vigyázzon; hogy minden, és a' köz jót leg megszzebünnen fenyegető veszélyeket is be-jelentsen, és a' jó rendnek s-tsendefségnek fenn-tartó eszköze legyen; ezen hivatalának meg nem felelt, hanem inkább magát a' haza-árulásba elegyítette. — Minthogy azonban némelly olyan környülállások adták magokat elő, a' mellyek az ő árulás-beli részességit könnyitik: erre nézve ő tsak 5 esztendeig tartó első grádusu kemény fogságra sententziáztatik, nemességit s-tizfttségit el-veszti, és ezen sententzia közönséges helyen olvaftatik-fel előtte. ,,

Ha e k e l tegnap, ma, és hólnap áll a' szégyen padon, az után, valamint G o t t h a r d i, valamelyik várba vitetik.

Frantzia Ország.

A' *Roberspiernél* találtatott írásokról a' Conventben tétetett jelentésben, a' többek között ezek a' ki-fejezések is nevezetesek voltak: — ,,

„Ha *Roberspier* fő rangra törekedett, azt nem azért tselekedte, hogy vele éljen; és én úgy itélek, hogy ő a' leg jobb *Orátori Titulufs*al meg-elégedett volna, ha tsak végre még, azon büneiért való büntetésnek el-kerülhetésére, a' melly bünöket ő a' leg első *Orátori* névnek meg-nyerhetése végett el-követett, magának Királyi hatalmat venni nem kéntelenített volna. Ha *Roberspiernek Genieje* lett volna, még ma is élne talám. Ha ő meg-győződhetett volna a' felöll, hogy a' Frantziák között a' régi *Athene*-beli ékes-szollást fel-elevenithette, és *Demosthenesnek* vetélkedő társává lehetett: így ezzel meg-elégedvén, talám nem vált volna *Mariusnak* és *Syllának* vetélkedő társokká. Tyrannusá lett tsak

azért, hogy az egyébbé való lehetőség felől kétségbe esett. Ő, sem *Cromvell*, sem *Cesar*, sem *Katiline* nem vólt, mert tsak egy meztelen kardnak szemlélésére is minden tagjai reszkettek. Némelly nem igen bé látó vagy féelmes emberek, az ő durvaságát bátor szivűségnek tartották lenni; és nem látrák által az ellenkezőt, hogy mivel durva vólt, éppen azért vólt kitsiny szivü. *Sallustius* valami *Dominus* nevü embert ir-le, a' kiben *Roberspierre*hez némelly hasonlatofságok találtattanak-fel. — „*Dominus*nak (így szoll *Sallustius*) egy tagja fintsen az egész testiben, a' melly valami bünben, vagy valami motskos tselekedetben részes ne vólna. Nyelve a' hazugságnak, kezei a' gyilkofságnak, lábai pedig a' futásnak vagynak alkotva., — *Roberspierre* éppen olyan gyanus vólt: az érdemes embertől, mint ellenfégitől, úgy félt, és mint vetélkedő társát úgy gyülölte azt. A' könyv-irókat a' Haza' leg veszedelmesebb ellenségeinek tartotta, és hogy őket annál bátrabban körmei közzé kaphassa, minden támadást gerjesztő irásokra halálos büntetést hirdettetett, jól tudván, hogy ezen szó által, minden táalentomos elméket eltörölhetne. „

A' *Párisi* levelek a' *Pitt* Minifterséginek változását nem vélik, azt erősitvén, hogy ő Jan. 24-dikén még bizonyoson a' maga posztyán vólt.

Mercier az a' *Párisi* nevezetes Író így declámál a' minden 10-dik napi nyugodalnak (*Decások*) ellen: — „A' köz vélekedés a' 7-dik napi nyugodalom baráttjának jelenti lenni magát, u. m. a' mellyhez minden emberek és állatok hozzá szoktanak. A' nép a' Vasárnapot akarja: jól vagyon! hadgyátok-meg tehát néki az ő Vasárnapját, hadd énekelje ekkor: *éljen a' Respublika!* és én kezefséget vállalok mellette, hogy még hivebb lészzen a' Respublikához. Méltó dolog e' egy *Kalendarium* miatt nyughatatlankodni! Ha ti minden 10-dik napot innep nappá teszték, majd a' lész belölle, hogy a' nép, a' 10-diket is a' 7-diket is még innepeli: pedig nem *Indiában*, nem a' meleg ég-alja alatt lakunk, hogy a' mezei munkásoktól ennyi dolgozó napokat el-vonnyunk. 25 Milliő

embereitek vagynak : s-ti még is az innep napokat akarjátok szaporítani. A' ti ujj Kalendariumotok miatt már az ezfendős vásárokat se tudhattyák a' Kereskedők. A' mezfsze lakók a' mi Kalendariumjainkból azt se tudgyák ki-nyomozni, hogy *Lyónban* s-másutt, mikor esnek a' Vásárok. A' mi Vexeles leveleink, mint a' *Zsidó nyelv*, olyan érthetetlenek a' több Európaiak előtt : ellenben idő kell ahoz, hogy a' világ a' XIII-dik *Gergely Pápa* Kalendariumáról el-fzokjék. &c. „]

H o l l á n d i a.

Az Ámsterdami, Hágai, s-más Hollándus leveleknek zürzavarjából ezeket a' rendesebbtske hir-adásokat válogathattjuk öfzve : —

A' *Hollandiai* Kép-viselő Gyűlés naponként fundamentomosodik. A' 18 úgy nevezett *Vótumos* városoknak Kép-viselőik, *Briel* városát ki-véve, már mind meg-érkeztenek. Már most *Hágának* is, és minden más olyan falus Districtusoknak, a' melyeknek eddig a' tartomány-beli gyűlésekben nem vóltanak Küldöttyeik, Kép-viselőik vagynak a' Közönséges Gyűlésben. Mennyire fog menni a' 7 Szövetséges Tartományokból öfzve gyűléendő minden Kép-viselőknak (a' Közönséges Kép-Viselőknak) száma, ezt csak akkor fogjuk meg-tudhatni, minekutánna a' dolgok jobban organizálódnak. A' *Geldriai* és *Ober-Tfseli* Követek, már ott vagynak a' Közönséges Gyűlésben. Ha a' Hollándusok indulattyának mostani állapottyából itél az ember, azt hozhattya-ki, hogy az egész régi *Constitutzió*, fundamentomostól fel fog fordittatni.

Minden tartományban közönségesé tétetett : — hogy az Elölljárók' irásban való engedelmé nélkül, senkinek a' tartományból, annyival is inkább, az országból ki-lépni, ne legyen szabad : — s-hogy a' közönséges vámok és adók' dolgában senki semmi szabadsággal ne élhefsen, hanem az, minden különbség nélkül mindenektől egy forma lábón fizettség. — Irják, hogy a' tanulók *Leydából* magok ajánlották a' Köz. Gyűlésnek, hogy ők minden vámokat önként meg-fizetnek.

Eddig való főbb foglalatoságai, és végzései a'

Hollandiai Közönséges Kép-viselői Gyűlésnek, Fébr. 6-dikától fogva, a' napok' száma szerént ezek :

„Fébr. 6-dikán. — 1) A' *Napkeleti* kereskedő *Kompánia'* elibe az a' kérdés tétetett: miért maradtanak annak hat kereskedő és *Indiából* haza felé jövő hajói, olly sokáig *Angliában* ?

2) A' *Hollandiai* Státus Tanáts, a' Helytartó Hertzegnek V-dik *Willhelmnek*, a' Feleséginek, Gyermekének, az örökös Hertzegnek, Hertzegnének, a' Fiának, és a' *Braunswáji* örökös Hertzegnek, semmi fizetés, penzió, kedveskedés, vagy akarmi egyéb név alatt, ne adattafsék. Az ő Udvari tselédgyeikre, Lajbmédicusaikra is, s. a. t. semmi költség többé ne tétetődgyék.

3) Admirál *Kinsbergen*, le-teheti, a' mint kérte, a' maga hivatalát: de az országból nem mehet-ki, és eddig viselt hivataláról számolni tartozik.

4) Mint-hogy a' fegyveres seregeknek valóságos mennyisége soha bé nem adatott, tehát már most erről bizonyos laistrom adattafsék elő.

5) A' *Frantzia* Kép-viselő Biztosok hirül adták a' *Hollandus* Gyűlésnek, hogy ők azokat a' 3 tiszteket, a' kik a' Helytartó Hertzegi Familiát *Angliába* által kísérték, n. m. a' két *Fagelt* és *Ravensteint*, *Hollandiába* való visszsa-érkezésekkor el-fogatták.

6) A' Helytartó Hertzeg Kints-tartója úgy jelentette-ki magát a' *Hollandiai* Köz-jóra ügyelő *Commissió* előtt — hogy a' kész pénz mind ládákra rakkattatván, hajókon *Angliába* által szállítottott — hogy ő tehát semmi pénzt elő nem adhat, s-a' *Dominális* Tanáts is e' szerént a' *Diétai* Gyűléseken a' *Frantzia* Biztosok' számára költséget nem szolgáltathat. — *Decretálta* tehát a' *Közöns.* Gyűlés, hogy az erre megkivántató summa költsön vétetődgyék-fel, a' visszsa-fizetés pedig azoknak el-foglaltatandó örökségekből essek-meg, a' kik ezen rend-kivül való költségre utat nyitottanak. Továbbá, hogy a' Helytartói jószágok mind *Requisitzióba* vétetődgyenek, és az ő

papírosai, a' Státus-Tanáts irásával együtt el-petsé-
teltefsenek, és gondviselés alá vétetődgyenek.

7) Hazafi *Havárt János* a' *Napkeleti* kereskedő
Kompániának egy Biztosával együtt *Angliába* ren-
deltetett, hogy az ott el-foglaltatott *Hollandiai* hajó-
kat vizsfa kívánnya (reclamálja.)

8) *Van-Spiegelnek* az Ex-Tanáts-Penzionárius-
nak Secretáriusfa, mint veszedelmes és Contra revolu-
tziós ember, hivatalából le-tétetett.

9) *Van-der-Mersch* a' Közöns. Fiskális, azt a'
kérdést terjesztette a' Törvényes Tanáts' nevében a'
Köz jóra ügyelő Commissió' elibe, hogy *Van-der-
Spiegel* és *Gr. Benting*, miért vagynak árestomban?
mellyre ilyen feleletet vett: — „A' Commissió ugyan
nem esmeri a' Törvényes Tanátsnak azt a' jufsát,
hogy ezt a' kérdést tehesse; azt feleli mindazonáltal,
hogy a' nevezett személlyek a' fő Gyülés' rendeléséből
vagnak árestomban.

10) Rendelés tétetett, hogy azok a' hajósok,
a' kik a' Helytartói Házat *Angliába* által vitték,
és onnan vizsfa jöttek, kérdeztefsenek-meg: hogy,
utazások alatt mitsoda dolgok történtenek? mitsoda
személlyeket és jószágokat vittének? ki-szállította
azokat a' hajókra? s. a. t. — Ezen túl egy hajónak
se engedtefsék-meg, *Hollandiából* meg-vizgáltatás nél-
kül ki-menni.

Fébr. 7-dikén: —

1) Egy Frantzia Hadi Biztos *Gorcumban* 4000
font marha húst *requirált* 4 napra, olyan fel-tétellel,
hogy minden 4 napoknak le-folyta alatt éppen annyi
állittasék elő. Az Országló-szék bé-töltötte ugyan elő-
ször az ő kívánságát, de meg-kérte egyszersmind a'
Frantzia Biztos, hogy az e' féle *Requisitzió*nak had-
gyon békét ez után; *Pischegrünek* is jelentés tété-
tett a' dolog felöll.

2) A' *Zeelándaiban* még nem kafsálódott Rege-
menteknek tudtokra adattatott, hogy a' *Zeelánda*
lakosoknak, vagy a' Frantzia seregeknek valamit ne
véttsenek, mert különben egyszereziben kafsáltatni
fognak.

3) A' Hadi Tanács, a' hadi erőnek jelen való állapotjáról, és arról; hogy egy hajós seregnek a' tengerre való ki-fzállítására volna e' mód? meg-kérdeztetvén, olyan feleletet adott: „hogy a' Finántziának rosz állapotjára nézve mostanában egy hajós sereget a' tengerre ki-fzállítani lehetetlen: sőt a' Kintstár e' felett még 9-tzedfél *Tonna* arannyal adós.

4) A' fő Gyűlés azt a' kérdést tétette volt Admirál *Kinsbergen* elibe, hogy micsoda hadi hajók mennek-el a' Helytartó Hertzeggel? Admirál *Kinsbergen* azt a' feleletet adta, hogy egy sem. A' fő Gyűlés decretálta, hogy az ő kérdésinek nem tett az Admirál *Kinsbergen*' felelete eleget, mellyre nézve, addig el nem bocsátatik hivatalából, míg egész feleletet nem ad.

5) A' régi *Hollandus* hajós katonáknak el-bocsátásokról szó volt.

6) A' *Hamburgban* lévő *Hollandus* Minister *Hartsink*, a' *Dániában* lévő *Van-Fagel*, hasonlóképpen a' *Swédziában* lévő, *Borch*, ezen poszttyaikról háza hivattatnak, azért, mivel-hogy ezek egy-egy levélben úgy jelentették-ki magokat, hogy ők a' Helytartóhoz és a' régi *Hatalmas Rendekhez* hívek.

7) A' még régen *Párisba* küldetett békefészerző Követek, *Brantsen*, *Repelaer*, és *Sicks*, egy levelet indítottak volt Jan. 30-dikán, midőn a' *Hollandiai* változásokat még nem tudhatták, *Párisból* *Hollandiába*, volt Pensionárius *Van-Spiegelhez*. A' levél, figurákkal volt irattatva; a' melly már most ki-tanultatódván, a' fő Gyűlés elibe terjesztetett, és ez volt az értelme: — „A' dolgok *Párisban* nem akarnak elő felé menni; a' *Francia Köz* jóra ügyelő *Commissió* nem akar a' békefészergről traktálni; ők (*Brantsenek*) gyanittyák, hogy a' *Convent*, a' Helytartóságnak el-töröltetésit fogja sürgetni; ha a' Helytartó Hertzeg hazul el-távozik, az sokat fog a' dolgok' folyamattyanak ártani; egy Biztos *Párisból* ollytzállal indítottatott útnak, *Hollandia* felé, hogy az itt *requisitzióba* vétettetendő portékákat *Francia országba* bé szállítsa; s-több e' félek.

Ez nap, egy *Lelyveld* nevü *Hollandus* Biztos árestáltatván, ezért a' fő Tanács, rend kívül öszve gyűlytetett, és ez a' hir-adás terjesztetett elibe: — „*Lelyveld* a' levelező *Figurák*' *Secretáriussától* a' *Figurákat*, mellyeket még a' régi *Hatalmas Rendek* egyedül tsak a' *Brantsen* és *Repelaer Párisból* való levelezéseiknek készítették volt, ki-kapta, és megvallotta, hogy még *Fébr. 4-dikén* is érkezett légyen *Brantsenéktől Párisból Van-Spiegelhez* egy levél, a' mint ennek *Copiáját* ő bé is adta. — Gondolóra vévén tehát azt a' *Commissiók*, hogy *Lelyveld* ezen levélnek érkezésekor már tudta azt, hogy *Van-Spiegel* a' maga' hivatalába az ujj *Rendek* által *ninsen* törvényesen bé-tétettetve, és meg-esmértetve; erre nézve ő (*Lelyveld*), ezt a' levelet igazság szerént nem magyarázhatta volna meg, hanem néki azt a' *Rendek*' *Gyülésibe* kellett volna bé-adni; melyre nézve ő árestáltatik, *papirofsai*, hogy azokból semmi el ne tévelyedhefsék, *vigyázás alá* véttenek, és hozzá *Biztosok* menvén, ezek a' meg-magyarázott levelnek *ororiginálissát*, vagy *tölle*, vagy *pedig Van-Spiegeltől*, ha azt ennek már által adta volna, elvegyék.

Erről a' *dologról* ilyen szavakkal tétetett, a' *Gyülésben* jelentés: — „

„*Hatalmas Urak!* — *Midön* nem régiben a' *Szabatságnak* *örvendetes szempillantása* bé-következett, és az illy *fokáig* meg-tsalatott *Hollandus Nemzet* a' maga *törvényes fel-támodását* az által, hogy ide a' maga *felsőséginek Kép-viselőit* öszve küldötte, meg-erősítette volna. éppen ekkor és ezen a' helyen *esküvéssel* határozta magát arra (pedig egy *szabad Nemzet* soha *hijába* nem *esküszik*), hogy az *1787-dik esztendő-beli veszélyek* ellen magát *szorgalmatoson* meg fogja oltalmazni, és hogy a' maga' *felsőségit* s-méltóságát *lábbal tapodtatni*, többé meg nem engedi. *Hatalmas Rendek!* ez a' *fundamentoma* annak a' *kötelefségnek*, melly szerént mi a' meg-tsalattatás és *ravasz mesterkedések* ellen, *vigyázók* tartozunk lenni, és a' *Hollandiai Szabad népnek* ideig

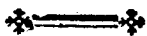

való Kép-viselőit meg-tsalattatni nem engedzyük. Ez a' fundamentoma annak is, *Hatalmas Rendek!* hogy mi benneteket most éjtzakának idején rend kívül öfzve hivattattunk; a' melly ok annyival fontosabb, hogy az, a' ki a' Kép-viselői méltóság ellen vétett, *minisztériális* közöszléssel vagyon ehhez a' Gyüléshez. s. a. t., — A' fő Gyülés mind ezeket a' lépéseket helybe hagyta. A' Figurákkal iratott orriginális levél *Lelyfeldnél* meg-találtatott, a' figurák szerént meg-magyaráztatott, és *Lelyfeldnek* minden írási el-petsé-teltettek.

8) Ez után az az ujj Könyörgés' formája olvastatott-fel, melly az ujj Rendek' Gyülése' számára vagyon kézfittetve, és ennyiből áll: — „Minden teremtettt állatoknak jól tévő Attyok! Minthogy a' mi Hazafi társainknak bennünk vetett bizodalma minket ezen a' helyyen, annak az örökké való emberi jushnak, a' melly a' te akaratodnak meg-rontattatása nélkül meg nem szegettethetik, fenn-tartódása végett gyülytött öfzve: erre nézve esdeklő szivvel kérünk tégedet, hogy elméinket úgy világosítsd-meg, hogy mi, minden viszfzás tzélokknak hátra hagyásával, hivatalunkhoz hívek maradván, abból folyó kötelefségeinkről magunknak egyenes képzelődéseket formáljunk, hogy így a' mi végzéseink a' népnek javát közönségsen bátorságos útba helyhezthetehsék. *Amen.* „

9) Admirál *Kinsbergentől* két levelek érkeztenek a' Rendek' elibe, mellyek által ezek arra intetnek — hogy a' Respublika' kikötő-helyeibe semmi Anglus hajókat bé ne botsáfsanak — hogy a' *Groningai* és *Frislándiai* partokat hajókkal fedezzék — s-hogy fegyveres hajókat küldgyenek ki, mellyek arra vigyázzanak, hogy az *Északrol* jövő kereskedő hajóknak úttya az Anglusok által el ne vágattafsék. Arról is jelentéft tett, hogy a' *Zephir* nevü *Hollandus* Fregát *Irlándiában* vagyon ugyan bizonyoson, hanem az Anglusok kétség kívül arra is reá tették a' kezeket.

Fébr. 9-dikén ezek fordultak elő az ujj Rendek' Gyülésiben: — „A' *Leydai* tanulóktól egy Kö-

vetség érkezett a' Gyűlés' elibe, ennek, az emberi jufs helyre-állításáért szerentsét kívánván, azt is kérévén egyzfersmiud, hogy hadd maradhason-meg a' *Leydai* Universitas a' maga valóságában. — A' Rectora ezen Universitasnak 21-dikben készült instellálódni. *Lestevénon*, *Halm*, és *Paulus* az Universitasnak ujj Curátorivá tétettek. Magát az *Universitást* országos Universitasá tették a' Rendek, meghatározván, hogy, a' mennyiben lehetséges, eddig való állapottyában meg-hagyattafsék. Ezzel az alkalmatossággal mondottanak-le a' tanulók magokra, a' Rectorjokra, és a' Birákra nézve, minden várn-beli szabadságaikról, mellyekkel eddig éltenek. — Generál *Pishegrü* azt kívánta a' Rendektől, hogy *Hollandus* fegyveres Nemzeti Kokárdát rendeljenek. Melyhez képpest azt határozták a' Rendek, hogy a' Kokárdákra nézve is azt a' szokott 3 szint tartásá-meg, melly az ő Zászlójikon, mellyet III-dik *Henrich* Frantzia Királytól kaptak. Az Interimális Hollandiai Gyűlésnek Præsese 14 napok alatt változik egyzfer. Ki-töltvén tehát ennek első Præsese *Paulus* a' 14 napokat, le-akarta tenni hivatalát, hanem a' Gyűlésnek közönséges fel-kiáltása által a' jövő 14 napokra is meg-marasztatott.

A' Frantzia *Afsignátákra* nézve ilyen Rendelést adtanak-ki az ujj *Hollandiai* Rendek: — „A' *Hollandus* árusok és mester emberek tsak holmi szükséges apróságokért ruha tsinálásért, s-több e' félekért tartoznak a' Frantzia katonáktól el-venni az *Afsignáták* a' mellyeket ezek az Elölljárókhöz minden héten be-adván, éppen annyi kész pénzt kapnak érettek. A' Kereskedők leg feljebb 10 Livrányi portékát adhatnak-el azon alkalmatossággal a' Frantzia katonának *Afsignátáért*, annyit is pedig tsak úgy, ha a' katona a' maga' tisztyitől irást mutat. A' tiszteknek többen is adhatnak de ezeknek is valamely fő tisztyek' irására. A' fogadóknban tsak 2 Livrát költhet egyzfer a' Frantzia katona. Minden egyéb költségnek módgya az *Afsignátákkal* meg-tiltatik; kész pénzért minden úgy vásárolhat a' mint tettik. A' kész pénzt, vagy vert és veretlen aranyot az országból ki-vinni,

halállal való büntetés alatt meg-tiltatik; ki-vévén a' *Dánus* és *Svéd* tengerekre járó Kereskedőket, a' kik itt örökké kész pénzel szoktak fizetni.

Ezt a' Rendelést úgy magyarázták a' Frantzia Biztosok, mint ha a' Rendekek azt is meg-tiltották volna ez által, hogy azok se vehessenek-el a' Frantziáktól több Afsignátát, a' kinek önként tetik. Ujjra kihírdették tehát a' Rendekek, hogy a' kinek tetik önként akar mennyi *Afsignátát* el-vehet a' Frantziáktól; hanem errövel tsak annyinak el-vetelire köteleztetik, a' mennyi a' feljebb való Rendelésben meghatározva vagyon. Az Ujj Rendekek egy Követet küldvén *Párisba*, kéri a' Conventet, hogy az *IVapnyugoti Hollándus* vidékeket oltalmazza az *Anglusoktól*.

Az az *Anglus* sereg, a' melly *Berg-op-Zoomban*, a' Frantziákhoz fogságra esett, fegyveréből kivetkeztetödvén, Frantzia országnak belső részeire utnak indittatott.

Admiral *Kinsbergen*, nem tsak hogy szabatságot nem nyert a' *Hollandiából* való el-távozhataásra, hanem az öltá fogságra is tétetett. Hasonló történt az Admiralitás Secretariussával *Van-der-Hooppal Amsterdámban*: azok a' fő személyek is, *Van-Spiegel*, Gróf *Benting*, *Van-Rhoon*, a' kik eddig tsak házi árestomban ültenek *Hágában*, egy közelebbi éjtzaka, Frantzia Hufzárók által közönséges fogházba kísértettek. Az elsöt ezek közzül *Van-Spiegelt*, úgy nézik a' Frantzia Biztosok, mint a' Frantzia Republikának leg mérgesebb ellenségét, erre nézve Biztosokat kivántak a' Rendekektől, a' kik előtt az ő el-petsélt papirofsait fel-nyithafsák és meg-visgálhafsák.

A' Frantziák által már eddig a' *Belgáktól* requiszióba tétetett ruha, eledel, s-egyéb e-félék, 15 millió forintokra számláltatnak.

Az a' része a' *Pishegrü* táborának, a' melly *Oberisfelbe* elő nyomult, 25 ezer emberekből áll.

Mind azok a' Szakátsok, Pohárnakok, s-más egyéb fele udvari tselédek, a' kik eddig a' Helytartó

szolgálatyában vóltanak, már most a' Frantzia Biztosoknak tefznek szolgálatot.

Pischegrü ilyen jelentést tetetett a' napokban közönségesé: — „Néki tudtára esett hogy némelly lakosok méltatlansággal illettek a' Hollándus katonákat még pedig az alatt a' szin alatt, mint-ha ez által a' Frantzia Nemzethez barátságának jeleit akarnák mutatni. Ő pedig (*Pischegrü*), az ilyen embereket roszszul gondolkodóknak, és a' békeiség' meg-háborítóinak tarttya lenni; mellyre nézve azokat, a' kik ez után e'-féléket tselekesznek, a' büntető Biráknak által fogjo adatni.

Egy *Amsterdami* embernek *Koopmannak* közelebbről egy leánkája születtetvén, ilyen polgári híradást tett felölle közönségesé: — „Nékem az én hástársaimnak kebeléből 1788-ban egy fiam lett a' világra, a' ki a' Keresztségben a' leg jobb Hazafi atyának nevét vette, és *Henrich Hooftnak* neveztetett. Azt gondóltam vala, hogy már most, a' Batavus Szabatságnak vizszfa-állittatásakor, feleségen ismét terhes lévén, egy Brutussal szolgálhatok hazafi társaimnak: hanem ma reggel egy leánkám születteték, a' kinek isja leg jobb *Batavus* afzszonynak nevit fogom kikeresni.

A' Frantzia Vezérek és Biztosok közelebbről, *Hágábau* egy nagy *Hollándus* vatsorán (*Sou pé n*) lévén, *Pischegrü* igen nyájáson viselte magát, atyafiságos kéz-fogások s-más egyéb barátságának jelei által nyajaskodván a' jelen lévő *Batavus*fokkal. A' pohár' el-köszönések ezek vóltak: — „éljen; 1) a' *Batavus* nép; 2) annak függetlensége; 3) a' Frantzia és *Belga* nemzetnek meg-romolhatatlan egyesége; 4) a' két nemzetnek jövő-beli együtt való gyezedelmeskedése. A' Frantzia Kép-viselők' orátziójára egy *Halm* nevü *Batavus* felett.

A' *Pischegrü* táboránál lévő Frantzia Biztos Kép-viselők ezeket a' punctumokat decretálták: — „1) Mind azok a' hajók s-egyéb ökrökségek, a' mellyek az *Océanus* és *Rénus* között, a' Frantziákkal

háboruban lévő Hatalmasfágoknak, emigrál Papoknak, Baratoknak, Papi Szerzetek tagjainak tulajdonaik voltak, a' Frantzia Nemzet számára confiscaltatnak. — 2) Mind azok, a' kiknél e'-féle javak le-téetve vagynak, és az 1-ső ártikulusban le-írt személyneknek tartozó minden adósok, 8 napok alatt ezen adóságról vagy a' nállok lévő javakról, az Elölljáróknál jelentést tenni tartoznak. A' ki valamit el-tagad, az el-tagadott portekának két árát fizeti. — 3) A' Szövetséges *Belga* tartományokra nézve egy Generális Agens neveztetik-ki, a' ki az ezen Szövetséges tartományokban le-téetett, és már most bé-jelentetendő idegen javakra gondot viseltefsen. — 4) A' Haddakozó Hatalmasfágokkal, s-azok számára való minden Verelezés, fizetetes, s-több e' félek meg-tiltatnak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

T u d ó s í t á s o k.

- 1) — Minden-féle külső és belső országi kertei vetemény-magok, konyha-beli zöldségek, virágok, és gyümöls-fa-tsemeték.

Bétsben, az úgy nevezett *Neu-Markton*, a' *Kapuzinusok* temploma mellett, az 1370-dik szám alatt, *bey der englieschen Gärtnerin*, a' leg illendőbb áron e' következők találtatnak: — a' gyönyörűségre való kertekhez meg-kivántató minden *Planták*, minden féle gyümöls-fa *Tsemeték*, sok féle nemű *Hollandiai Hyacinthusok*, *Tatzetek*, *Tulipánok*, *Fouquilek*, *Iris*, *Nareissusok*, *Ranunkulusok*, *Aemonék*, *Tubarózsák*, *Sáfránygyökerek*, külföldi *Liliumok*, s-több e' félek. Az árulója ezeknek egy-fzersmind a' kertészséget is jól értő ember', a' ki olly bizodalommal ajánlja magát a' Nemes Közönségnek, hogy a' *Podlesenyi* feljebb meg-nevezett kereskedő boltjából vétetendő virág és minden féle egyéb magok s-gyökerek, a' vásárosokat meg-tsalni nem fogják.

- 2) — (Az itt következő Tudósítás, úgy kivántatván, már most 2-dikszor megyen.

Nemes Magyar Hazánknak némelly fő-tiszteletre méltó, és tudós Hazafiai által ösztönöztetvén arra,

hogy Édes Atyámnak a' jó és hasznos Magyar Könyvek' ki-adásában fáradozó és füllyos iparkodásának dicséretes nyomdokit követni én is első kötelességemnek tartanám; el-tökéllettem magamban, hogy ama' híres Magyar Vers-szerzőnek Tekintetes Gyöngyösi István Urnak, néhai Tek. Nemes Gömör Vármegye' Vicz'-Ispánnyanak minden munkáit ezen tziin alatt:

G y ö n g y ö s i I s t v á n n a k

költeményes

M a r a d v á n y i.

Két Darabokban.

még ezen most folyó 1795-dik esztendőben ki-nyomtatfiam. Szükségesnek itéltem mindazáltal, hogy a' nagy Érdemű és Fő-tiszteletre méltó Közönséget eleve e' következendőkről tudósítsam: Library Cluj

1. Az egész Gyűjtemény ezen Szakaszokból fog állani:

- a) Karikliá, a' Lötsei 1695-dik esztendőbeli eredeti ki-adás fzerént.
- b) M u r á n y i V é n u s, a' Budai 1768-dik ki-adás után.
- c) *Palinodia Profopopoeia Hungaria*, az-az: A' Késérgő Nympha, a' Lötsei 1693-dik esztendei ki-adás után.
- d) A' R ó z s a - K o s z o r ú, a' Nagy-Szombati 1772-dik esztendei nyomtatás után.
- e) K e m é n y J á n o s, ugyan a' Lötsei 1693-dik leg-első ki-adás után; a' Báró Apor István Urhoz való Dedikációval együtt, mellyet az újabb ki-adások helytelenül ki-hagytak.
- f) A' T s a l á r d C u p i d ó, a' Budai ki-adás után.

2. Ezen Gyűjteménynek majd minden részét a' leg-nevezetesebb Könyv-tárokból válogattuk a' nyomtatásra.

3. Hogy a' munka annál tisztábban, és minden tetemes hiba nélkül készülhesen-el, Hazánknak ama' nagy érdemű és tudós Haza-fiát, Tiszt. Dugonics András Királyi Oktató Urat barátságosan kértem, hogy a' könnyen, és minden költség nélkül bátran el-küldözhessem.

Ezek azok tehát, mellyeket rövideden a' Fő-tiszteendő és nagy érdemű Magyar Közönségnek e' mun-

ka végett előre jelenteni bátorkodtam; olly reménységben lévén, hogy minden igaz Hazafi, fő-képpen azok, kik a' jó Vers-szerzőknek kedvellői, ezen költséges munkámnak fel-segellésére kezeiket meg-nem vonnyák, annyival-is inkább, minthogy Gyöngyösi-nek minden jeles munkáit vagy igen nehezen, vagy hibákkal rakva lehet fel-találni. — Addig-is, míg ezen tzelemhoz a' tökéletesség' gráditsán közelebb érkezhethetném, és az én buzgó Haza-szeretetemnek és Nemzetem eránt iparkodó jó szándékomnak útján tovább léphetnék, hív szolgálatom' szíves ajánlása mellett vagyok és maradok, a' Fő-tekéntetre méltó Közön-ségnek

Pesten Bójt-más Hav. 1. napj. 1795.

kész kötelefségű szolgája

Ifjabb Fűskúti Landerer Mihály.

BCU Cuij / Central University Library Cuij

* * *

A' most következő. Sz. József napi Pesti Vásárra ezek az újj magyar könyvek készülnek-el az említett Könyv-nyomtatónál:

Dugonics András Ur' Jeles Történeteinek Második Darabja, melly *Bátori Máriának* szomorú történetét foglalja magában. 8. maj. 1 fl. 15 kr.

Orvosi Tanítás a' Gyermekek' nyavalyáiknak meg-esmérésekről, és Orvoslásokról, mellyet Rózenstein után magyarra fordított G. Dombi Sámuel. 8. 1 fl. 30 kr.

Takáts Ádám Halotti Prédik. Negyedik Darab. 8. 36 kr.
Mind a' négy Darab 2 fl. 24 kr.

Hármas História, újj meg-jobbitott ki-adás. 4to 1 fl. 15 kr.

Szakáts-könyv (Új), mellyben külömb-külömb-féle válogatott, és hasznos étkeknek készítése le-ábrázoltatik. 8. 24 kr.

Somogyi Elek, Mennyei Társalkodás, az-az: Isten és ember közt való édefséges Beszélgetések. 8. 36 kr.